

Virtavesien hoitoyhdistys VIRHO ry

18.10.2017

www.virtavesi.com

facebook.com/Virho

twitter.com/Virhory

instagram.com/virho_ry

Etelä-Suomen aluehallintovirasto,
ympäristölupavastuualue, PL 150,
13101 Hämeenlinna

Mielipide

Asia:

Tikkurilankosken padon osittainen purku, padon ja kalatien vesitalouslupien rauettaminen sekä koskialueen kunnostus ja valmistelulupa. Diaarinumero ESAVI/1989/2017

1. Mielipiteen antaja on Virtavesien hoitoyhdistys Virho ry (Virho)

Virho suojelee ja kunnostaa lohikalojen poikastuotanto- ja elinalueina toimivia virta- ja muita vesiä. Perustamisesta, vuodesta 1990 lähtien yhdistyksen tavoitteena on ollut, että vesistöjen käytössä turvataan koko vesiekosysteemin elinehdot niin laajasti kuin mahdollista. Toiminnan keskeiset alueet ovat:

- Virtavesien kunnostaminen mahdollisimman lähelle alkuperäistä luonnontilaa
- Suojelu, tiedotus, neuvonta, kannanotot ja vaikuttaminen virtavesiä koskeviin päätöksiin
- Taimen- ja lohikantojen palauttaminen vesistöihin, joista ne ovat kadonneet
- Kestävien kalavedenhoito- ja kalastustapojen edistäminen

Virho toteuttaa työtään mm. EU Leader-rahoituksella, Suomen valtion kalatalousviranomaisilta saadulla rahoituksella, sekä eri tahoilta, mm. osakaskunnilta ja vesien tilasta huolestuneilta kansalaisilta saamallaan lahjoituksilla.

2. Vantaanjoen vesistö

Vantaanjoen vesistö on vanha meritaimenvesistö, joka ehti jo välillä taantua jätevesiviemäriksikin, mutta sitä on viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana kunnostettu miljoonilla euroilla joen ekologisen tilan parantamiseksi. Veden puhdistus on parantunut ja vesistössä on tehty runsaasti kalataloudellisia kunnostuksia. Patoja on purettu ja ohitettu erilaisilla kalatiejärjestelyillä ja laskeutusaltaita rakennettu. Koskia on ennallistettu ja lohikalojen kutusoraikkoja rakennettu. Kunnostuksia on tehty sekä viranomaisten, että Virhon ja muutamien muiden tahojen toimesta.

Vantaanjoelle on perustettu vuollejokisimpukoiden suojelemiseksi Natura-alue, joka ulottuu Nurmijärven Nukarinkoskelta Helsingin Vanhankaupunginkoskelle.

Vantaanjoen vesistö on yli miljoonan suomalaisen tärkeä lähivirkistysalue ja mm. yksi Suomen tärkeimmistä kalastusvesistöistä.

Vantaanjoen vesistö on jo elvytetty jätevesiviemäristä Suomenlahden merkittävimmäksi taimenvesistöksi. Vantaanjoen vesistön yleiskuvaus löytyy linkistä: <http://virtavesi.com/index.php?upperCatId=4&catid=4>

Vantaanjoen vesistön nykytilasta voi lukea mm. vuoden 2016 taimenen kutua käsittelevästä jutusta: <http://virtavesi.com/index.php?setPage=1&newsid=706>

Vantaanjoen vesistön kunnostustoiminnasta voi lukea tästä linkistä: <http://virtavesi.com/index.php?setPage=1&newsid=711>

3. Virhon mielipide Tikkurilankosken padon purkamisesta

Virho kannattaa Tikkurilankosken padon purkamista ja alkuperäisen koskialueen palauttamista. Kalojen ja muiden virtavesieliöiden esteetön liikkuminen on tärkeä tavoite, mutta luonnonkosken palauttaminen on huomattava lisäarvo, joka jo yksistään on hankkeen toteuttamiselle riittävä peruste.

Tikkurilankosken padon purkaminen poistaa nousuesteen ja huonosti toimivan teknisen kalatien ja kaloille avautuu vapaa kulkuyhteys mereltä ylemmäs Keravanjoelle. Hyvään meriyhteyteen avautuu mm. Virhon kunnostama meritaimenen kutupuro Rekolanoja, jonka kunnostusta Virho jatkaa tulevana vuosina. Meriyhteyteen saadaan paljon lisää myös Keravanjoen pääuomaa. Ylempänä Keravanjoella nyt olevien Haarajoen- ja Kellokosken patojen purkamisen, tai ohittamisen jälkeen koko Keravanjoki ja sen sivu-uomat, mm. Virhon kunnostama Mäntsälästä alkava Ohkolanjoki, saadaan meriyhteyteen joen latvoille Hyvinkäälle saakka.

Tikkurilankosken kalatien huonon toiminnan johdosta Virho on järjestänyt paikalle viime vuosina valvontaa kalatien tukkeutumisen havaitsemiseksi. Asiasta huolta kantaneet kansalaiset ovat ilmoittaneet virran kuljettaman rojun aiheuttamista kalatien tukoksista Virholle, jonka ilmoituksesta Vantaan kaupunki on puhdistanut kalatietä. Joskus kansalaiset ovat itsekin avanneet tukoksia.

Arviolta puolet alkuperäisestä Tikkurilankoskesta on ollut patoaltaaseen haudattuna noin sadan vuoden ajan. Padon purkaminen ja sen luoman padotuksen laskemisen seurauksena nykyisen Tikkurilankosken pituus ja pinta-ala arviolta kaksinkertaistuisi kosken palautuessa alkuperäiseen asuunsa.

Padon säilyttämiselle nykyisessä laajuudessaan ei ole mielestämme taloudellisia, biologisia eikä kulttuurillisia perusteita eikä edellytyksiä.

Tikkurilankosken padon purkaminen ja patoaltaasta paljastuvan alkuperäisen kosken kunnostaminen lisää huomattavasti äärimmäisen uhanalaisen meritaimenen ja muiden vaelluskalojen (lohi, vimpa, nahkiainen) lisääntymis- ja poikastuotantomahdollisuuksia. Samalla hanke parantaisi yleisesti virtavesiin sopeutuneiden eliölajien elinmahdollisuuksia alueella.

Padon purkaminen vähentäisi riskiä virtavesieliöihin yleensä ja eritoten lohikalojen lisääntymiseen vaikuttavan hyyteen ja siitä seuraavan suppojään muodostumisesta. Tällaisen haitallisen uoman pohjaan kertyvän jään muodostuminen on tyypillistä perattujen virta-alueiden ohella myös padoille, mm. korkealle Tikkurilankosken padolle.

Padon purkamisen maisemalliset ja virkistyskäyttöön liittyvät hyödyt ovat huomattavia, ja vaikeasti rahassa mitattavia. Taloudellista hyötyä saadaan myös sitä kautta, että padon purkaminen poistaa jatkuvan seurannan ja kalatien puhdistamisen ja padon korjaamisen tarpeen käytännössä kokonaan. Neljän metrin korkuinen Tikkurilankosken pato on myöskin Patoturvallisuuslain (413/1984) alainen, potentiaalisesti vaarallinen rakenne, josta kaupunki on nykyisellään vastuussa. Nykyinen pato vaikuttanee osaltaan myös siihen, että viereinen arvokas Vernissan rakennus on listattu potentiaalisesti tulvarisikohteeksi.

Padon purkaminen ja patoaltaaseen hautautuneena olleen kosken yläosan kunnostaminen on teknisesti mahdollista ja vastaavia kohteita on toteutettu Vantaanjoen vesistöissäkin jo useita viimeisten parin vuosikymmenen aikana.

Keravanjoen veden laatu on parantunut pikkuhiljaa ja esimerkiksi taimenen luontainen lisääntyminen on käynnistynyt Tikkurilankoskessa viimeistään kosken kunnostamisen (1996) myötä 1990-luvun jälkipuoliskolla, mutta on edelleen melko vähäistä todennäköisesti kutusoraikkojen vähäisyydestä johtuen. Koskessa kutevista kookkaista meritaimenista tehtyjen kutuhavaintojen määrä on ollut kasvussa viime vuosina. Tikkurilankoskessa on havaittu epäsäännöllisesti myös lohen luontaista

lisääntymistä.

Janatuinen (2012) on huomauttanut Vantaan virtavesiselvityksessä, että “Keravanjoen alajuoksulla sijaitsevien kalateiden toimintavarmuus on keskeinen tekijä ajatellen vaelluskalojen palauttamista yläjuoksulla Keski-Uudellamaalla sijaitseville laajoille kunnostetuille ja luonnontilaisille poikastuotantoalueina toimiville Keravanjoen ja Ohkolanjoen koskialueille sekä lukuisiin seudun sivupuroihin. Keravanjoen yläjuoksulle suunnitellut Haarajoen ja Kellokosken kalatiet edellyttävät, että myös alajuoksun kalatiet ovat toimivia, ja mahdollistavat mahdollisimman kitkattomasti vaelluskalojen ylävirtaan suuntautuvan vaelluksen.”

Tikkurilankosken pato ja kalatie ja kalojen kulun helpottamien koskella on nostettu esiin yhtenä kohteena kalojen kulkua helpottavien toimenpiteiden joukossa myös Kymijoen-Suomenlahden alueen vesienhoitosuunnitelmassa.

Tikkurilankosken yläosan vapautuminen patoaltaasta mahdollistaa alueen yläosassa aivan uusien rantareittien ja virkityskäyttörakenteiden suunnittelun ja toteuttamisen.

Helsingissä 18.10.2017

Virtavesien hoitoyhdistyksen hallitus

Esa Lehtinen, puheenjohtaja, Kirjastopolku 5 B 13, 08500 Lohja

Markus Penttinen, sihteeri

Kari Stenholm, Vantaanjoki-vastaava, p. 040 7648045

Esko Vuorinen

Aki Janatuinen

Jouni Simola

Kari Vaskelainen

Joonas Tammivuori